

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredno nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČOVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.632.

Delavski praznik.

Z žalostnimi mislimi mora navdati za-
vednega delavca letošnji majski praznik.
Od leta do leta je stalno padala delavska
majniška proslava in jutri, ko praznuje-
je delavec svoj praznik v Jugoslaviji sed-
mič, ga praznujejo tudi v najbolj žalost-
nih okolščinah.

Kako močna je še bila pozicija delav-
stva po prevratu. Osemurnik je bil sa-
moposebi umeven, socialna zakonodaja
je bila zahteva vse družbe in nad 60 soci-
jalističnih in komunističnih poslancev je
pričalo o politični moči delavstva. Pa da-
nes! Osemurnik je zaigran, socialna za-
konodaja je poslala muka za delodajalca
in delojemalca, iz skupščine je izginil tu-
di zadnji socialističen poslanec in celo v
tiskarski obrti je prenehal biti prvi maj-
nik obvezen delavski praznik. Nazadova-
nje na celi črti in ni še izgledov za zbolj-
šanje. Taka je bilanca letošnjega prvega
majnika in zato ga zaveden delavec
ne more praznovati z veseljem v duši.

Kje je vzrok temu nezadovoljanju? Oni,
katerim je demagogija prirojena ali pri-
vzgojena, bodo govorili delavcem, da so
vsega krivi buržuiji in kapitalistična druž-
ba. Delavci, ne verujte tem lažljivim fra-
zam! Še nikdar ni nihče propadal le
vsled drugih, temveč vedno je propadal
tudi vsled sebe in to v prvi vrsti.

Samo poglejte svojo politično razcep-
ljenost. Toliko socialističnih strank je sa-
mo v majhni Sloveniji, da mora biti člo-
vek politični specialist, da pozna pravil-
na vsa imena strank. Ali je mar ta raz-
cepljenost posledica buržujev? Staro in
še vedno resnično pravilo je, da se napa-
dene vrste strnejo, ne pa cepe. Po raz-
cepljenosti delavstva bi moral zato člo-
vek soditi, da sploh ni pritiska kapitaliz-
ma, ker kako bi si moglo drugače dovo-
liti delavstvo tak luksuz v strankah.

Ta razcepljenost delavstva je glavni
greh delavskih voditeljev. Niso poznali
širokogrudnosti, temveč samo boj za
lastno moč, za lasten ugled. Vsak je ho-
tel biti prvi, in ker je to nemogoče v
eni stranki, je vsak osnoval svojo frak-
cijo, samo da je bil prvi. Javnost pa je
morda poslušala deklamacije o edino zve-
ličavnosti vsake posamezne frakcije in s
posmehom so gledali kapitalisti, kako
praznuje vsaka frakcija za sebe delavski
praznik. Samo delavci tega niso hoteli vi-
deti!

Le stara garda je to videla. Oni delav-
ci, ki so bili v Sloveniji prvi agitatorji
socializma in ki so se v borbi že davno
navadili ločiti frazo od dela. Toda fraza
je mehka in prijetna, delo pa trdo in na-
porno. In zato mlajša generacija stare
garde ni hotela poslušati, zavrgla je vsa-
ko avtoriteto in drvela za sebi enakimi
ljudmi, ki so šele po ruski revoluciji
spoznali, da obstoji na svetu socializem.

V tem pa je krivda delavstva samega.
Hotelo je samo pridobitve socializma, ne
pa tudi dela za socializem. V prvih letih
po preobratu, ko je moglo še črpati iz
zaslug prednih, je bila zato tudi pozici-
ja delavstva močna, morala pa je pasti,
ko je bila ta veličina izčrpana.

In še en greh je treba poudariti. Velik
del delavstva je pozabil na dolžnost do
dela. Oni delavci, ki niso delali samo za-
radi denarja, so skoraj izumrli. Posledi-
ca tega je bila, da je padel efekt dela in
s tem tudi njegova vrednost. To pa je zo-
pet le poslabšalo pozicijo delavstva.

Ce pa je danes delavstvo brez vsake
politične moči, ni treba, da ostane vedno
in možnosti je polno, da se napake po-
pravijo in da zadobi delavski stan v jav-
nem življenju ono mesto, ki mu gre.

Pred pričetkom stvarnih pogajanj med radikali in radičevci.

PARLAMENTARNA ANKETA ZARADI NEPOTRJENIH RADIČEVSKIH MAN-
DATOV SE SESTANE JUTRI. — VSI MANDATI, RAZVEN MANDATOV BA-
ČINIČA IN DOŠENA BODO POTRJENI.

Beograd, 30. aprila. Pavle Radić je bil
po avdienci v dvoru naravnost sijajno
razpoložen. Njegova avdienca je trajala
od 6. do 7. zvečer. Pavle Radić se je dr-
žal zelo rezervirano in ni hotel dati o
svrhi avdiencie nobenega pojasnila. Nato
se je P. Radić sestal z Ninčićem, ki je
sinoči odpotoval v Zagreb.

USPEŠNA KONFERENCA MED P. RA- DIĆEM IN PAŠIĆEM.

Včerajšnji sestanek med Pavlom Ra-
dićem in Pašićem je rešil mnogo vpra-
šanj, katera moremo smatrati kot prvi
pogoj za daljnje delo na sporazumu med
obema strankama. Govorila sta tudi o
skupščinski anketi, ki mora določiti od-
govornost onih narodnih poslancev, ki so
bili člani poslanskega kluba HRSS za
časa bivanja Stjepana Radića v Moskvi.
Skupščinska anketa, ki bo ocenila to od-
govornost, se bo sestala k prvi seji v pe-
tek 1. maja. V soboto bodo odšli člani te
ankete v Zagreb, da tam pregledajo vse
dokumente, ki se tičejo te zadeve. Vse
izgleda, da je sestanek ankete samo for-
malnega značaja.

Kakor doznavamo z merodajne strani,
se bo izvršila še tekom prihodnjega ted-
na verifikacija vseh onih mandatov
HRSS, ki so stavljeni pod anketo. Vlada
stoji na stališču, katerega je zavzemala
za časa verifikacijskega odbora, da se
imajo uničiti mandati Bačiniča in Doše-
na, ker sta bila za časa volitev oba v zve-
zi z inozemstvom. V tem pogledu HSS
ne bo napravila nobenega vprašanja,
marveč se bo zadovoljila z razveljavo
dveh mandatov. Zlasti še, ker se Došen
in Bačinić nista hotela odzvati ponovne-
mu pozivu stranke, da dvigneta polno-
močja in prideta v Beograd. Radić je ne-
poslušnosti je HSS nedavno sklenila, da
morata Bačinić in Došen podati ostavko
na svoje mandate. Ker se tudi temu
omenjena nista odzvala, smatra HSS, da

ni nobenega razloga upirati se sklepu
vlade, da se njih mandati razveljavita. Z
verifikacijo anketiranih mandatov bo šte-
vilo narod. poslancev popolno. Do konca
tega tedna smatrajo, da se bo položaj raz-
čistil. Situacija prihodnjega tedna utegne
biti zelo živahna in bližnji dogodki bodo
merodajni za daljni razvoj situacije. Pri-
čela se bodo stvarna pogajanja med ra-
dikali in ostalimi strankami. Ker se po-
gajanja v glavnem razvijajo v dobri sme-
ri, se bo morala stvoriti samo še platfor-
ma za sporazum in za nekatere kombi-
nacije, ki bodo temu sledile.

ZAČASNA IZPOPOLNITEV VLADE.

Beograd, 30. aprila. Iz tehničnih razlo-
gov in najbrže tudi zato, da se da sa-
mostojnim demokratom neko zadovolj-
stvo pred razčiščenjem situacije, odlaš-
a Pašić z rekonstrukcijo vlade. Politični
krogi doznajajo, da je že pripravljen
ukaz, s katerim bo Srškić imenovan za
ministra za izenačenje zakonov, Trifun-
ović bo postal min. gradjevin, Simonović
min. agrarne reforme, Krizman pa min.
trgovine. Drinković in Šurmin bosta po-
dala ostavko. Tudi Grisogono izpade iz
kabineta. Pašić hoče spraviti v kabinet
Antona Radičevića, Uzunović hoče na
vsak način vstopiti v vlado. Da bi bilo
to mogoče, bo najbrže podal ostavko Kr-
sta Miletić in sprejel predsedniško mesto
v skupščini. Pašić se je v tej zadevi raz-
govarjal z Uzunovićem, Srškićem in Kr-
sto Miletićem.

Sinoči je nekdo od te trojice izjavil,
da se rekonstrukcije vlade ne sme sma-
trati za definitivno. Zdi se, da je položaj
za radičevce popolnoma ugoden, toda
vendar iz tehničnih in političnih razlo-
gov se ne more stvari takoj izvršiti. Neki
član vlade je sinoči izjavil misel, da bi
se mogla stvar z radičevci hitreje uredi-
ti, kakor se to zahteva. Srškić je rekel:
da bo že jutri »krpca« gotova.

G. Pribičević se tolaži.

Beograd, 30. aprila. Po sestanku med
Pašićem in Pavlom Radićem v predsed-
ništvu vlade je Pribičević takoj zaprosil
Pašića za konferenco, ki se je vršila ob
4. pop. Na tem sestanku sta se Pašić in
Pribičević razgovarjala o čisto političnih
stvareh, o čemer je nato Pribičević po-
ročal v svojem klubu. Izgledi za nade-
ljevanje tega režima niso najboljši. Zato
se je samostojno demokratski klub pre-
cej časa bavil s situacijo. Po seji kluba
je Pribičević izjavil novinarjem sledeče:

On ne smatra možne spremembe situ-
acije v onem pravcu, v katerem se se-
daj toliko piše. Pribičević kategorično
dementira vse vesti o nekih razgovorih in
pogajanjih med radikali in HSS. Ako bi
prišlo do teh sprememb, pravi Pribiče-

vić, bi ga morali radikali o tem obvesti-
ti (?). Dosedaj pa še ni dobil nobenega
poročila. Nihče ni tako naiven, je nagla-
šal, da bi radikali ostavili sigurne veči-
ne in se vneli raje za nesigurne kom-
binacije, ko bi mogli radičevci v vsakem
trenutku vreči vlado, kadarkoli bi hoteli.
Vlada bi bila odvisna od radičevcev.
Razvoj dogodkov, bo v najkrajšem času
pokazal, v koliko so netočne vesti o no-
vih kombinacijah. Rekonstrukcija vlade
se bo izvršila tekom tega tedna.

S takimi izjavami je hotel Pribičević
novinarje prepričati, da sploh ni mogoč
sporazum med radikali in radičevci. Po
njegovem mišljenju so pravtako tudi ne-
možne vse spremembe, ki morajo nujno
nastati v sami vladi.

padajoča politična moč tudi njegova. Le
tako pridemo do harmoničnega razvoja
naroda, le tako bo ves naš narod napre-
doval.

V stremljenju združitve, res prave pro-
slave dela in obračunavanja s praznimi
frazami naj slave delavci svoj praznik
in potem ga nikdar več ne bodo prazno-
vali tako neveselo ko letos!

Ne bodo uspele intrige mladinov.

Beograd, 30. aprila. Politični krogi
smatrajo, da ni Pašiću ne bo mogoče v
najkrajšem času izvesti rekonstrukcije.
Vse avdiencie in konference Pavla Ra-
dića so vzbudile pri samostojnih demo-
kratih veliko znešnjavo. SDS je v skr-
beh in kar lovi poročila o avdienci P.
Radića. Značilno je pisanje »Reč«, ki
prinaša danes iz Ljubljane vest, da je
HSS dobila od bloka narodnega sporaz-
uma misijo, da mora pod vsakimi po-
goji vstopiti v vlado in tam izvajati poli-
tiko bloka nar. sporazuma pod nadzor-
stvom Ljube Davidovića. Politika HSS
pa naj bi šla za tem, da najprej razcepi
nacionalni blok in nato celo samo radi-
kalno stranko.

To vest je »izkonstruiral« sam mini-
ster dr. Gregor Žerjav, ki hoče s tem v
radikalnih vrstah napraviti »strah in
zmedo«. Vest pa je značilna v toliko, v
kolikor je važna ta intriga za označeva-
nje situacije v samostojni dem. stranki
(SDS).

NOVA VLADA BREZ SDS?

Beograd, 30. aprila. Ko je bil Pavle
Radić v avdienci, so se razširile vesti,
da bo nova vlada že danes sestavljena
in sicer brez SDS. V vlado bi vstopili
poleg radikalov samo radičevci. Pavle
Radić se je vedel po avdienci zelo re-
zervirano. V bližini dvora ga je čakal
Nikić, s katerim sta odšla v hotel Petro-
grad, kjer sta dalj časa konferirala.

»SLOBODNI DOM« BO ZOPET IZHAJAL.

Beograd, 30. aprila. Pavle Radić je ob
priliki razgovorov, katere je imel včeraj
s Pašićem, v ostalem tudi razpravljajal o
vprašanju listov HSS. Pritožil se je radi
prepovedi izhajanja »Slobodnega doma«.
Pašić je izjavil, da bo to vprašanje povolj-
no rešeno. »Slobodni dom« bo izhajal v
naprej kot »Dom«. Pavle Radić je poja-
nil Pašiću, v čem sestoji zadeva dr. Mač-
ka in tovarišev in da se v Beogradu do-
sedaj ni dovolj upoštevalo protestov HSS.
Pašić je obljubil, da bo to stvar ugodno
rešil.

DR. MAČEK IN TOVARIŠI BODO IZPUŠČENI.

Beograd, 30. aprila. Včeraj je prišel v
Beograd zagrebški drž. pravdnik dr. Zi-
lić. Dr. Zilić je bil sprejet od notr. min.
Bože Maksimovića, kateremu je poročal
o zadevi dr. Mačka in ostalih interniran-
cev. Izgleda, da bo vsa zadeva rešena v
najkrajšem času, čim se ustvari faktični
sporazum med radikali in radičevci.
Smatrajo, da bo stvar ugodno rešena,
ker bo cela zadeva važna za daljni raz-
voj situacije.

NOVI RADIČEVSKI LIST.

Zagreb, 30. aprila. Včeraj je HSS iz-
dala mesto ustavljenega »Slobodnega
Doma« nov list pod naslovom: »Glas hr-
vatskega seljačkoga naroda«. V listu se
nahaja tudi članek Pavla Radića, v kate-
rem poroča o posetih beograjskih politi-
kov pri Stjepanu Radiću v zadnjih 4 letih.
Prvi so prišli k Stjepanu Radiću repu-
blikanci, nato zemljoradniki in celo sam
bivši šef zemljoradniške stranke Avra-
mović. Stjepanu Radiću so stavili take
pogoje, katerih on ni mogel sprejeti. Tu-
di na predloge pokojnega Protića ni mo-
gel pristati Stjepan Radić.

Politika HSS.

Zagrebske »Novosti«, ki vodijo v zadnjem času precej odločno borbo za sporazum med radičevci in radikali, objavljajo zanimiv razgovor svojega urednika z vodilnim članom Radičeve stranke. — Ker je ta razgovor za objektivno presojo sedanega položaja nad vse važen, ga objavljamo v celoti.

Stališče svoje stranke v današnji situaciji je označil član vodstva HSS sledeče:

»Naša nova orientacija ni nobena tehnika, temveč politika, ki jo nam dikтира razum in srce. Mi hočemo izvesti politiko do konca. Naši nasprotniki govore, da smo postali monarhisti iz strahu. To seveda ni res. Popolnoma nerazumljivo je, kako se more govoriti, da bi največja hrvatska stranka in vrhu tega tako dobro organizirana stranka naredila nekaj iz strahu. Hrvati niso nobene kukavice. Mi nismo postali monarhisti iz strahu, temveč ker smo stopili kot stranka v konstruktivno dobo svojega delovanja. To je naravni razvoj vsake velike stranke, ki hoče živeti in napredovati. Zato smo pripravljali sedanji prehod na monarhizem že davno. In prešli bi v periodi svojega konstruktivnega delovanja na monarhizem tudi tedaj, če ne bi imeli tako točnih informacij o našem kralju. Nam pa je bil prehod tem lažji, ker čisto zanesljivo vemo, da je naš kralj v prvi vrsti velik patriot, da je visoko kulturen evropski človek, evropski vladar, vzgojen v evropskem naziranju svojega mesta in svojih dolžnosti. Baš zaradi tega ni naš kralj nikdar odobral nasilja proti Hrvatim in niti batinanja naših kmetov, kakor tudi ni odobral sistematičnega ubijanja hrvatskih kulturnih pridobiteljev.

— Ali mislite, da pride do sporazumne likvidacije hrvatsko-srbskega vprašanja? »Do sporazuma bo prišlo, ker mora priti. Pa holotško je trenutni ugoden in naravni sili k aranžmanu med Hrvatsko seljačko stranko in Narodno radikalno stranko. Zaradi tega ne stavimo mi sedaj nobenih posebnih pogojev. Ničesar nečemo storiti, kar bi otežilo sporazum med Srbi in Hrvatim. Srbi in Hrvati se tako zelo izpopolnjujejo, da morajo in da bodo šli skupaj. V nekkih stvarih so zopet disparatni in tu si morajo razdeliti vloge. Če so n. pr. Srbi boljši vojskovodje in diplomati, tedaj zopet mi gradimo boljše ceste in šole. Kajti Srbi so boreci, mi pa smo tvorci. Važno je eno ko drugo. Samo treba je prijeti skupno delati. Mi to hočemo in zato nečemo delati niti najmanjših težav za skupno delo z radikalno stranko. Zato mi ne zahtevamo sedaj takoj revizije ustave, temveč pristajamo na to, da se ustava preizkusi dve, tri leta in da se potem menja po narodni potrebi. Hočemo, da postane naša država v resnici demokratska država z resničnimi samoupravami in da vodi račun o resničnih potrebah kmeta. Zakaj ne bi postali evropska demokratska država, ko mi moremo to doseči in ko to vsi žele: i kralj i mi i Srbi? Pa zakaj, da bi bilo potemtakem težko, da se sporazumemo?«

— Praktično bi torej obstojal sporazum v aranžmanu hrvatske seljačke stranke z narodno radikalno stranko, če sem Vas dobro razumel? — Z narodno radikalno stran-

ko in ne s takozvanim nacionalnim blokom?

»Da, z narodno radikalno stranko in ne s takozvanim nacionalnim blokom. Ne stavimo nobenih posebnih pogojev za sodelovanje z radikali, toda s Pribečevićem in njegovo skupino ne moremo iti. Ne zato, ker bi to skupino mrzili, pa čeprav imamo dosti vzroka, da jo mrzimo. Ta skupina je držala Stjepana Radiča 11 mesecev v zaporu brez preiskave in storila je mnogo zlega ne samo nam, temveč tudi državi in državni ideji. Rečem vam odkrito: Šli bi končno tudi preko tega, politika ne vpraša za simpatije ali antipatije, temveč za potrebe. Toda g. Pribečević in njegova stranka sta šla vendar predalet. Oni niso krivično preganjali samo nas, niso samo vnesli v svojo politiko mnogo mržnje in prezira do Hrvatov, temveč oni so s svojim delovanjem prostituili demokracijo v naši državi. Zato mi ne moremo iti z njimi, pa naj se zgodi kakorkoli, ker bi drugače kompromitirali še svojo novo politiko. G. Pribečević in njegova skupina ne moreta sodelovati v politiki, ki stremi za sporazumom med Srbi in Hrvatim in da se s tem približajo široki hrvatski narodni sloji kralju, državi in sporazumu. Kdorkoli bi poskušal na Hrvatskem, da bi sklenil z g. Pribečevićem sporazum, bi ostal brez pristašev. To je naše prepričanje, od katerega ne moremo odstopiti ravno v interesu pomirjenja in v interesu ureditve in konsolidacije naše skupne države.

— Mislite, da pride do aranžmana med vami in radikali?

»Jaz mislim, da pride. To pa zavisi od radikalov. Mi smo s svoje strani storili vse, da se more napraviti aranžman, radikali pa so po mojem mnenju preveč izkušeni politiki, da bi zamudili ugodni trenutke. Sicer pa, če hočejo radikali ohraniti sedanjo konstelacijo, mi seveda tega preprečiti ne moremo. V tem slučaju nam seveda ne preostane drugo, ko da strnemo vrste opozicije in da počakamo, kaj nam prinese čas. Hrvatske stranke so se dostikrat delile zaradi Srbov in sodelovanja z njimi. Evo, pravaši so imeli vsled tega tri razkole. Morebiti bomo dočakali, da se bodo enkrat tudi srbske stranke cepile zaradi Hrvatov in sodelovanja z njimi. Toda, kakor rečeno, mislim da radikali popolnoma razumejo važnost sedanega momenta in da ga bodo izkoristili.

Mi smo iskreno prešli h konstruktivnemu državnemu delu in iskreno želimo, da sodelujemo pri ureditvi notranjih razmer. In mi verujemo, da spoznava večina Srbov ravno tako, kakor tudi večina Hrvatov, da more naša skupna kraljevina napredovati samo tedaj, če bo rešeno hrvatsko-srbsko vprašanje. To vprašanje morejo po našem pojmovanju najlažje in najbolj normalno rešiti stranke, ki predstavljajo večino Srbov in večino Hrvatov.

Stranka ogromne večine Hrvatov je izpolnila vse predpogoje in odstranila vse zapreke, in sedaj je treba, da dokaže stranka večine Srbov, da tudi ona hoče z nami iskreno sodelovati.

To je vse, kar vam morem o tej stvari povedati.

Nova finančna politika Francije.

(Od našega pariškega poročevalca.)

Pariz, koncem aprila.

Najbolj besni politični nasprotniki novega finančnega ministra priznavajo mirno: Caillaux te trenutno edino moči mož. Francoske državne finance ne rabijo praktičnega pomočnega zdravnika, tem manj kaknega lekarnarja, temveč pogumnega in brezobzirnega kirurga, obdarjenega z veliko sugestivno močjo in brezpogojna avtoriteto. Zakaj kriza je mogoče še v večji meri psihologična, kakor fizična.

Caillaux je bil dovolj pameten, da ni nastopil že v začetku s senzacionalnim načrtom, ki ga je utegnil marsikdo od njega pričakovati. Nastopil je sploh tako, da je izzival čim manj pozornosti, bil je perfektno »gentleman«, poln ekskvizitne uljudnosti. Čudno: Kakor mati, ki ljubi najbolj svoje slabo uspele otroke, tako je rezerviral Caillaux najboljše stvari svoje- ga programa za senat. Zbornica se je morala zadovoljiti s par drobtinami. Toda baš ta verbalna rezerviranost je napravila v borzijskih in finančnih krogih kar najugodnejši utis. Tam so bili mnenja, da dela politik tem bolj energično čim manj govori.

Ako zberemo vse izjave Caillauxa in ostalih članov vlade, dobimo za prihodnost sledečo sliko:

1. Neupogljivi princip vsake finančne politike je enotnost budgeta. Nobenih posebnih kreditov več, nobenih postranskih budgetov.
 2. Pod nobenimi pogoji se ne sme zvišati kratkoročni dolg. Torej nobenih trezorskih bonov več, nobene skrite inflacije.
 3. Budget za leto 1925. se mora odobriti čim najhitreje. Budget za leto 1926. se predloži že koncem junija kamorama. Je v absolutnem ravnesju.
 4. Vojna in poveljna bremena mora nositi sedanja generacija. V to so potrebne največje žrtve. Prihodnja generacija naj ne trpi vsled napak in usode sedanje.
 5. Karakteristične lastnosti prihodnjih davkov imajo biti izključno sledeče: Produktivnost in pravična razdelitev.
 6. Seveda je izključena tudi vsaka direktna inflacija. Francija neče poginiti v papirnatem morju. Zadostuje tragika drugih dežel. Država ne mara v bodoče niti pomoči bank niti neče posluževati tiskarskega stroja.
 7. Najpopolnejša javnost bodi temeljno pravilo vsake finančne politike v prihodnosti.
- Da razumemo vse posamezne ideje Caillauxa, je treba, da združimo vse njegove

opazke in predloge, ki so raztreseni v številnih govorih, brošurah in časnikarskih člankih v enoten sistem. Potem imamo pregled. Predvsem je gotovo, da pomenijo edine »demokratske in pravične« forme obdačenja, ki prihajajo za Caillauxa v poštev, dohodninski davek in davek na dedščine. Tu naj se torej predvsem začne. Postavke so predvsem z nekaj malo korekturami dovolj visoke. Jako pomankljiva pa je določitev davkov in predvsem njihova razdelitev. Resen finančni politik Francis Dalaisi je naglašal napram Vašemu poročevalcu, da nima država dandanes še niti najmanjšega vploga v dohodninske razmere največjih industrijskih in trgovskih družb Francije ter, da te dandanes ne plačajo niti četrtine zakonitega davka. Kakor poroča »Impartiale«, dosega beg kapitala momentano v Franciji 70 milijard frankov. Pri tem je omeniti, da presegajo davčni dohodki tudi v mesecu marcu proračun. Pobeželi 70 milijard se je torej odtegnilo že preje vsakemu obdačenju, sicer bi bilo opaziti na vsak način primanjkljaj.

Caillaux je doslej molčal o eksperimentu oddaje premoženja. Preje ni razkrival v tem oziru svojega nasprotstva. Socialistični voditelj Blum je razpravljal te dni o rešitvi tega vprašanja v »Quotidienu«, tako, da moramo sponzorirati, da je prišlo med njim in Caillauxom do neke vrste kompromisa. Glasom dobrih informacij bo dal finančni minister svoj definitivni odgovor šele potem, ko bo predložil svoj budget za leto 1925. Na vsak način je osebni nasprotnik operacije, ki bi utegnla znova priversti velekapital do borbene razpoloženja napram državi.

Samo kratek moment se je bavil, kakor se zdi, Caillaux z grandioznim projektom, ki nosi v svoji drzni formulaciji pač pečat njegovega duha na sebi. Namignil je, da naj se izpremeni večina kratkoročnih posojil v brezobrestne popirje. Temeljna misel je bila sledeča: Skoro ves viseči dolg Francije leži v hranilih kovčeh njenega prebivalstva. Izkušnja je pokazala zlasti v zadnjih letih, da razlikujejo mali varčevalci prav malo med »boniti« in navadnim papirnatim denarjem. V treh dnevih dospelosti je prišlo nad 4 milijarde frankov v zakladnih listih v izplačilo, upniki so zahtevali brez izjeme bankovce, ki ne nesejo seveda nobenih obrestí. — Projekt bi bil s tem seveda mnogo pridobil, če bi se bilo

ravnalo bolj diskretno. Danes ga je pa uvrstili skoraj že med velike finančne utopije.

Ni dvomiti, da ima tudi glede tega vprašanja pripravljeno precej radikalno rešitev. Eden izmed njegovih najintimnejših prijateljev, finančni teoretik Joseph Dubois je objavil pravkar vpoštevajna vredno študijo, v kateri izjavja: Zgolj fiktivni papirnat frank se ne more držati dolgo časa. Nima smisla, da bi

Še ni reda na Bolgarskem.

Topovi streljajo na sofijskih ulicah.

V predmestju Sofije, nazvano Konjoviča se je odigrala v torek ljuta poulična bitka med revolucionarji in orožniki. Bitka je bila odločena šele s prihodom artiljerije.

Policiji je bilo javljeno, da se krije v desetem policijskem okraju ubijalec pisarja bo-janske občine. Takoj so bili poslani močni oddelki orožnikov in policije v označeni del mesta, da najdejo ubijalca. Pregledano je bilo več hiš, dokler niso našli na malo hišico koncem bulvarja. Policijski so potrkali na vrata, toda nihče se ni oglašil. Po dolgem razbijanju, ko so orožniki poskušali, da se s silo vderejo, so se vrata nakrat na stežaj odprla in na orožnike in policaje pade nenadoma salva iz pušk. Nekaj jih je bilo na mestu mrtvih, nekaj pa težko ranjenih, dočim je večina v paničnem strahu pobegnila. Ko so dobili orožniki pomoč, so pričeli streljati na hišo. Revolucionarji so odgovarjali in pričela se je bitka. Nakrat pa planejo revolucionarji iz hiše ter si prebijejo z ročnimi bombami pot do bližnje rečice Vladaže. Tu se nahajajo podzemeljski tuneli, ki so bili zgrajeni lansko leto za odvajanje vode in ki so podobni labirintu. V teh tunelih so se revolucionarji skrili. Orožniki so hoteli za njim in tedaj jih je bilo zopet nekaj ubitih.

Takoj je bila poklicana na pomoč vojska, ki je obkolila vse predmestje. Toda noben vojak se ni upal podati v tunel, vedoč da ga zadene krogla revolucionarjev. Pričeli so streljati v tunel s strojnimi. Toda streljanje je bilo brez učinka. Tedaj so pripeljali topove. Na tunele je pričela streljati artiljerija. Revolucionarji so odgovarjali s strelji iz pušk in z ročnimi granatami. Ogorčena borba je trajala skoraj vso noč in se je nadaljevala dopoldne. Nastane kratka pavza. Revolucionarji so nehali streljati, toda topovski ogenj se nadaljuje. Naenkrat nastane silna detona-

kljubovali realnosti. »Revalorizacija« valute je popolnoma nemogoča. Franciji ne preostaja ničesar drugega, kakor da podvzame veliko »devaluacijo« ter postavi frank na drugo podlagi. Najboljši trenutek za to utegne biti podan letošnje poletje. Baza 25% zlate vrednosti bi dovolila nedvomno naravno stabilizacijo na podlagi zlatega zaklada v Banque de France.

cija in kmalu nato še druge. Podzemni tuneli so zleteli v zrak. Brezdvomno je zletelo v zrak podzemno tajno skladišče municije. Topovi pa ne prenehajo z ognjem. Nastala je druga noč in šele drugi dan prinese rezultate bitke, ki je spravila vso Sofijo v paničen strah.

Iz dežele ubojev.

Načelnik sela Bojeva, občinski tajnik in stražar so se vračali v torek zvečer iz Sofije, kamor so odpeljali rekrute. Na potu srečajo neznanca, od katerega zahtevajo, da se legitimira. Mož pa ni imel nobene druge legitimacije ko neke iz leta 1919. Pozvali so ga zato, da gre z njimi. Neznavec je ubogal. Ko so šli nekaj časa skupaj, potegne neznavec naenkrat samokres in s klicem: Evo, to je moja legitimacija, odda na vsakega po en strel. Tajnik je bil na mestu mrtvega, stražar težko ranjen, župan pa je ostal neranjen. Neznavec je nato pobegnil. Na begu je odvrget torbo, ki je bila polna bomb in razstreljiv.

Aretacije in atentati se nadaljujejo.

Aretacije v masah se še vedno nadaljujejo. V sami Sofiji je aretiranih več uglednih meščanov, med njimi tudi trije bančni ravnatelji. Ker so imeli ti dosti denarja, so se mnogi družili z lahkoživimi ženskami, med katerimi so bile tudi komunistične špijonke. Ker so bili zaporu prenapolnjeni, je bilo 400 manj krivih aretirancev odpuščenih, da bo mesto za težje grešnike.

Z nezavarovanih stopnic tretjega nadstropja hiše Običestvene bezopasnosti v Sofiji je skočil na beton aretirani komunist v nameri, da se ubije. Po čudnem naključju pa je ostal živ in se je samo nekaj poškodoval na nogi.

Gozdar iz vasi Gorski Izvor je bil najden ubit z odrezano glavo. Glava je bila nasajena na kolu.

Politične vesti.

— »G. Pribečević naj izpolni svojo besedo!« Značilna izjava radikalnega poslanca Jelenića. Iz Zagreba se je vrnil v Beograd radikalni poslanec Jelenić ki je sodeloval pri vseh pogajanjih s Hrvatim. O rezultatu svoje misije je dejal: Za sedaj še ne morem obširno poročati o rezultatu svojih pogajanj. To bom storil čez par dni. Za enkrat rečem le sledeče: Ze danes se nahajamo na koncu poslednje etape definitivne rešitve našega notranjega problema v vseh panogah našega političnega življenja. Kakor pričajo izjave hrvatski politikov, je hrvatski narod danes na najboljšem potu svojega državotvornega dela v zajednici s Srbi in Slovenci. Vsi Hrvatje brez razlike na dosedanje politično obiležje so pripravljeni, da vse svoje sile stavijo na razpolago naši državni zajednici. Samo eno zahtevo imajo, to je, da vsaj v prvi čas ne bodo skupno z g. Svetozarjem Pribečevićem. — V enem svojih govorov je g. Pribečević izjavil, da se bo oni trenutek umaknil iz političnega življenja, ko bo opazil, da je on zapreka sporazumu med Srbi in Hrvatim. Danes je bolj ko kdajkoli čas, da to uvidi in da izpolni svojo besedo!«

— Opozicijski blok v razpadu. Tako se veseli »Slovenski Narod« in starčku je deloma otroško veselje privoščiti, ker ne samo opozicijski blok, temveč tudi neki drugi blok prav pošteno poka, in sicer tako zelo, da je pričel g. Pribečević snovati že prečasnki blok. Nacionalni blok namreč pošteno poka in naj piše »Slovenski Narod« še v tako velikih črkah o kompaktnosti vlade narodnega bloka, se je vendar treba pripravljati na tiste žalostne dni, ko bosta tudi mladinska poslanka spoznala sladkobe jugoslovenske opozicije.

— Akeija delegatov novinarskega združenja za svobodo tiska. Delegati JNU so obiskali predsednika zakonodajnega odbora g. Ljuba Jovanovića ter mu izročili spomenico JNU o tiskovnem zakonu. G. Ljuba Jovanović je izjavil delegatom, da se bo potrudil, da pridejo v zakon čim najbolj liberalne določbe. Predsednik novinarskega združenja je nato obiskal podpredsednika zakonodajnega odbora g. Jurija Demetrovića, ki je tudi član novinarskega združenja. Konferiral je z njim del časa. V nekaterih načelnih vprašanjih je bil dosežen sporazum. Pri tej priliki je izrazil g. Demetrović mnenje, da bi se mogel tiskovnemu zakonu priključiti zakon o povinarjih. Delegati so nato obiskali tudi predsednika sekcije zakonodajnega odbora za proučevanje tiskovnega zakona g. dr. L. Markovića in dogovorili z njim za danes dopoldne sestanek.

— Tajna komunistična konferenca na Dunaju. Berlinski ruski list »Dnie« poroča, da je bila dne 25. in 27. marca na Dunaju komunistična konferenca, katere so se udeležili zastopniki iz Nemčije, nasledstvenih držav in balkanskih držav. V glavnem se je razpravljalo o Bolgarski. Sovjetsko Rusijo so zastopali vodja komunistične propagande za Balkan Čerski, dva generala in ukrajinski polkovnik Semenkov. Informacija ruskega lista se krije z informacijami pariških listov. Po teh informacijah je konferenca sklenila, da za enkrat na Bolgarskem še ni dovolj pripravljen teren za vstajo in da se naj zato uprizarjajo samo atentati. Ko pa bo vsled

njih nastal kaos vedno večji, tedaj bo čas za revolucijo.

— Položaj, ki je nastal za Nemčijo z izvo-litvijo Hindenburga, označuje »Arbeiter-Zeitung« s sledečim dovtipom: »Hindenburg, v gala uniformi generalnega fedmaršala vodi na konju hackenkreuzlerji in komunisti. Vse tri pa gledajo: Poincare, Millerand in Foch in Poincare pravi: Tréshien! Sedaj zopet lahko tako zgodi kot enkrat: Hindenburg zmaga, mi pa dobimo vojno.«

— Križajte ga — Trockega. Komunistični list »Zvezda«, ki izhaja v Minsku prinaša referat z neke konference rdečih gardistov v Minsku, na kateri se je razpravljalo o sporu med Trockim in komunistično stranko. Tekom jako razburjene debate so se čuli glasovi, da naj se Trockega v interesu miru v komunistični stranki ustreliti.

— Izstopanje iz čehoslovaške komunistične stranke. Te dni je bil likvidiran spor komunistične stranke med Brnom in Prago na ta način, da so se izvedle v brnških organizacijah velike personalne izpremembe. V zvezi s tem je izjavil dosednji urednik brnske komunistične »Rovnosti«, da izstopa iz redakcije in, da se odreka vsem funkcijam, ki jih je prejel od komunistične stranke, ter da to stranko popolnoma zapušča. Svoj poslaniški mandat pridržuje, ker je izvoljen na socialno-demokratski listi. Poleg njega je izstopil iz »Rovnosti« tudi urednik Ferdinand Fr., radi metod, s katerimi preprečujejo dandanes komunisti svojim prvkom vodstvo v stranki. Dalje je sklical predsednik kluba komunističnih članov brnske občine Kevanda sejo tega kluba, na kateri naj se sklene, da se odrečejo komunistični člani dosedanjim funkcijam pri brnski občini.

Kupujte srečke za Planinski dom!

Najvažnejša doba.

(Iz krogov SKS).

Doba, v kateri živimo letos, je brez dvoma najvažnejša v življenju naše države. Notranji spori, zlasti srbohrvatski, so prišli za časa februarskih volitev do takega izraza, da je moral vsak državljani, ki mu je obstoj naše države resno pri srcu, spoznati, da tako ne more več iti naprej.

Druga najmočnejša stranka v državi in edina predstavnica hrvatskega naroda HRSS razpuščena in pod obznanje. Hrvatska in Slovenija izročeni na milost in nemilost SDS, ki je privedla oba naroda do obupa, gospodarskega uničenja in političnega brezpravja. Uničili so svobodo tiska, zborovanja in besede. Samostojna demokratska stranka je pritrla ogorčenje slov in hrvatsk. naroda do skrajnosti. Po volitvah je nastal nov položaj. Radičevci hočejo pristopiti k likvidaciji srbohrvatskega spora. Na vidiku je koalicijski radikalov in radičevcev. Pri tej situaciji se moramo vprašati, kaj pa Slovenci?

Jerjavova grupa, ki je razbila demokratsko stranko, naslonila politično bodočnost na notranji spor v napačnem računu, da bo ali še dolgo trajal, ali pa rešen s silo, je izključena od mirnega in sporazumnega reševanja tega spora.

Klerikalci, ki so štiri leta nastopali pred jugoslovensko javnostjo, kot samoslovenska

Rauch na Dunaju je nesrečno oženjen. Pravi, da mu je bila njegova žena, medtem ko je letel on za kupčijami, opetovano nezvesta. Zato se je hotel ločiti. Kot žid je pozval torej svojo ženo židinjko pred rabinarijat, da ji izroči ločitveno pismo in postane stvar pravomočna. Nezvesta soproga je prišla sicer res v pisarno, toda ločitvenega pisma ni hotela sprejeti. Porogljivo se je smejala in izjavila, da ji ne pride niti v sanjah na misel, da bi sprejela ločitveno pismo in privolila v ločitev. Nato se je obrnila ter hotela oditi. To je njenega moža tako razjezilo, da je potegnil revolver ter ji pognal kroglo v hrbet. Smrtonesvarno ranjeno ženo so prepeljali v bolnišnico, nesrečnega agenta pa v zapor.

— **Tragikomične posledice častihlepnosti.** Julius Riemer je ustanovil v Budimpešti z moralno podporo tamkajšnjega papeškega nuncijskega Schioppe akcijsko družbo za trgovino z religioznimi in cerkvenimi predmeti. Za njegove zasluge na cerkvenem polju ga je predlagal nuncij papeži v odlikovanje in mož je dobil visok red »Pro ecclesia et pontifice«. Da bi ga smel pa tudi nositi, je bilo treba dovoljenja državnega poglavarja. Vložil je prošnjo na ministrstvo, ki je priromala končno na policijo. In tedaj je prišlo presečenju. Policija je ugotovila, da je Riemer bivši žid, ki se je dal v naglici krstiti samo zato, da bi mogel nositi papeževo odliko. K temu bi bila policija končno še molčala, da prihrani Sveti stolici blamažo, toda ugotovila je, da je Riemer identičen z vojnim liferantom, ki je dobavljal avstroogrski vojski začetkom svetovne vojne čevlje s papirnati podplati in uniforme iz papirnatega blaga ter dobil zato svojočasno — ne mogoče kak red, marveč — 5 let ječe. Ker ne gre, da bi nosil bivši kaznjene red, je romal lepi križec iz policije na nunciaturu, od tam pa nazaj v Rim. Pa tudi sicer obere priljubljen nuncij Schioppe je moral romati — iz Budimpešte v Haag.

— **Bratomor iz ljubosumnosti.** Tudi dni je ustrelil v Steglitzu na Nemškem 23 letni Kurt Behrens svojega 11 letnega brata iz ljubosumnosti, ker je bil mlajši brat ljubljene matere. Podnevi sta se brata skupaj izprehajala, zvečer sta legla v skupno posteljo spat, in zjutraj so ju našli mrtva. Kurt je prestrelil svojemu spečemu bratu sence, nakar si je pognal še samemu sebi kroglo v glavo.

— **Pobožen množestveni morilec.** V Szatmar-Nemetiju se je pričel te dni proces zoper verižnika Jakoba Reinitta. Mož je obtožen, da je umoril 7 oseb. Proces ne vzbuja samo radi velikega števila žrtve velikanske senzacije, temveč tudi radi obtoženceve osebnosti. Reinitta so imeli ljudje namreč za jako pobožnega in radodarnega. Sum je padel nanj, ko je izginil neki hotelir, s katerim je imel Reinitt trgovske stike. Pri umorjenem hotelirju so namreč našli ovratnik, ki ima isto znamenje kakor perilo obtoženca. Pri nadaljnji preiskavi se je dognalo, da je izginilo že popreje 6 ljudi, ki so z obtožencem veržili. Reinitt trdovratno taji.

Ljubljana.

1 — **»Cesta na Rudolfovo železnico«.** Se vedno se bleste ti napisi iz starih avstrijskih časov na Vošnjakovi cesti. In čeprav imamo v Ljubljani sedaj kar tri župane, se vendar nihče ne zmenja, da bi te stare table zamenil z novimi. In vendar bi bilo to nujno potrebno, da bi prebivalci v tej ulici vsaj gotovo znali za ime svoje ulice. Po vojni se je namreč ta ulica prekrstila v Cesto na Gorjnsko železnico, pozneje so ji dali ime Vošnjakova ulica. Sedaj pa pravijo nekateri, da to ime ne drži. Torej nove table na hiše, da bomo znali, kje stanujemo.

1 — **Nesreča Banovca popolnoma pojasnjena.** Preiskava je bila včeraj zaključena in je bilo ugotovljeno, da je Banovec ponesrečil. Banovec je bil na eno oko slep, na drugo pa je slabo videl in ko se je ustavil ob Gradaščici, je omahnil in padel v vodo. Z nasprotnega brega je neka gospodična videla, kako je nekdo padel v vodo. Pojasnjen je tudi slučaj glede sledov krvi. Kri izhaja od neke gospodične, kateri se je močno udrila kri iz

nosa. Vse druge vesti in senzacije so prosta izmišljotina.

1 — **Zabavni večer s petjem, godbo, plesom in drugimi točkami priredi pevski odsek »Grafika« v soboto, dne 9. maja t. l. v dvorani »Kazinec«.** Vse zabave, smeja in šaleželjno občinstvo se vabi na ta večer mišnosti, segovosti in razigranosti, na katerem bo mladi grafični pevski zbor in šentjakovski orkester z zvrhano mero zabave razigraval mlado in staro. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnina Din 10. — Vse dobicek gre v korist pevskega društva »Grafika«.

1 — **Glavni dobitki loterije za dr. Razlagov spomenik so:** 1. Din 5000.—; 2. Din 4000.—; 3. Din 1000.—; 4. Din 500.— itd. Srečka stanje Din 5.—; žrebanje dne 5. julija 1925. — Izid žrebanja se objavi v vseh časopisih. Vseh dobikov je 300 v skupni vrednosti Din 15.550.

1 — **Francosko predavanje s skioptičnimi slikami.** Dne 1. maja t. l. ob 6. popoldne bo predaval na univerzi (soba št. 90) upravitelj francoskih kolonij K. Labourel o **Zapadni Afriki, njenih prebivalcih, virih njene blaginje.** Predavanje bodo ponazorjevali skioptične slike. Vsi prijatelji francoskega naroda in francoskega jezika se uljudno vabijo.

1 — **Opozorilo:** Vstopnice za »Šah z živimi figurami« na vežbališču »Atena« se bodo razpečevale v predprodaji pri g. Praprotniku, trafika v Prešernovi ulici in na dan prireditve, v petek 1. majnika, od 4. popoldne dalje pri blagajni. Podpirajte »Ateno«!

1 — **Godba dravske divizijske oblasti** pod taktirko dr. Cerina bo sodelovala pri »Šahu na prostem« 1. majnika v Tivoliju.

1 — **Oddaja bufeta na mestnem kopališču.** Mestna občina ljubljanska razpisuje za leto 1925 oddajo bufeta na mestnem kopališču ob Ilžanski cesti. Reflektanti se vabijo, da vložijo najkasneje do 7. maja 1925 v mestnem gospodarskem uradu pravilno kolekovane ponudbe z navedbo najemnine, ki bi ji bili pripravljeni plačati.

1 — **Nov oltar v mestni obožnici.** Dne 1. maja 1925 ob pol 7. uri zjutraj se bode vršila posvetitev novega oltarja kapelice mestne obožnice v Japljevi ulici št. 2. Uresničila se je večletna želja starih onemoglih, da so dobili pod domačo streho potrebno dušno tolažbo. Zasluga je mestnega magistrata in drugih dobrotnikov. Vse dobrotnike vabijo k posvetitvi in se jim srčno zahvaljujejo in priporočajo še v nadaljnjo podporo — stari onemogli.

Nerazdružljiva.

Avtomobilisti kaj radi greše zoper predpis počasne vožnje v mestnem pomerju, in kaznovanje teh zaničevalcev zakona povzroča policiji po vseh mestih obilo posla. Te dni pa je imel rešiti službujoči stražnik v Manili na Filipinih problem, ki je presegel njegove duševne moči. Zasačil je znana siamska dvojčka pri prehitri vožnji. Ni bilo dvoma, da sta vozila z brzino, ki je presegala 25 km na uro. Toda s tem stvar se nikakor ni bila rešena. Zakaj neprijetna usoda je združila Simplicia in Lucia telesno kar najtesneje. Pač je ugotovil policijski stražnik Simplicia kot krivca, zakaj njegove roke so vodile avtomobil. Toda, kako naj ga aretirajo? Ako bi bil aretirat Simplicia, bi bil aretirat ž njim vred tudi Lucia in obratno. Mož postavil si faktično ni znal pomagati in dovolil je, da sta obadva vožnjo nadaljevala. Dolej se nista dobila nobenega kazenskega mandata. Policija ni bila v stanju, priti dvojčkoma do živga.

Zdravniki v 16. stoletju.

Kdor je izvrševal zdravniško prakso brez akademčnega naslova, je bil zdravnik. Označba zdravnik je starejša kakor doktor. Zdravnik je bil praktik in praksa se je razvila preje kakor znanost. Vedno se je boril človek proti smrti in bolezni. Poskusil je to in ono, in kar se je posrečilo, se je razširilo, izkušnja se je razvila. Tako so nastali pra-

klični zdravniki in z njimi vred seveda tudi različni zdravniški svetovalci, pametni in neumni. Zakaj ni bilo in ni na svetu nobenega poklica, v katerega bi se nepoklicani ljudje tako radi in tako predrzno vmešavali. V 16. stoletju je bila med zdravniki obeh spolov razlika glede drznosti in spretnosti. Učenim doktorjem so bili najbližji zdravniki, ki so si prilagali iz izdavnaslovov fizikus ali magister, čisto tudi oba hkrati. V 15. stoletju je utegnil imeti marsikdo izmed njih medicinsko izobrazbo. Naslov magister je bil enakoveren z doktorskim.

Čudno se nam le zdi, da nimajo magistri 15. stoletja pri svojih imenih nikjer naziva »doctor medicinae facultatis«, kot pravi doktorji in magistri. In ako odpade včasih pri takem možu tudi naslov »physicus« ter stoji na njegovem mestu »magister oculist«, je vzrok temu dejstvo, da so bili ti fiziki iz 14. in 15. stoletja praktiki-specialisti brez akademčnega izobrazbe in čina.

V 16. stoletju nismo glede takih zdravnikov več v dvomu. Imamo že nebroj dokazov zato, kako so nastali in kdo so bili. Večina od njih so bili potepuhi, ki so hodili od mesta do mesta. Kakor hitro so prišli v kako občino, so si preskrbeli na magistratu dovoljenje za zdravljenje ljudi. Ko so že dovolj časa zdravili, so se podali s pričami svojih uspehov zopet na magistrat — o neuspehih najbrže niso govorili. — Zahtevali so pismeno spričevalo o svoji umetnosti, nakar so šli zopet dalje.

Ti dokumenti o njihovih uspehih so bili njihov naslov, njihova pravica: ljudje so mnogo na to držali; ljudje vseh stanov, in nikomur ni prišlo na misel, da bi bil raziskaval, koliko neuspešnih poskusov je imel tak vagant — zdravnik na vesti; in če je prišlo potem, ko je zapustil mesto, na dan, da je bilo ozdravljen pacientov samo navidezno ali pa, da se je bolnikova bolezen celo poslabšala, no potem o zdravniku ni bilo več ne duha ne sluha.

Marsikateri od teh ambulantnih zdravnikov je pridobil s posrečenim ozdravljenjem ali potom priporočila in uljudne protekcije za izvrševanje svoje obrti celo cesarski patent; in tak patent je bil seveda največ vreden. Včasih je pa obstojal »patent« v večjem številu privatnih spričeval. Leta 1577 je dobil neki Nikolaus Schubart od cesarja Rudolfa patent, v katerem je čitali, da je ozdravil ta Schubart, ne samo v »svetem nemškem cesarstvu«, marveč tudi v češkem kraljestvu rane, kamen, obraz in druge bolezni mnogih ljudi: Radi tega se mu dovoljuje, da izvršuje »svojo obrt in umetnost« v kraljestvu ter nudi v pripadajočih deželah.

Da se nazivlja marsikak zdravnik rad »doktor«, je človeška slabost, ki jo opazamo še danes. Sicer pa je popravilo prebivalstva ta naslov čisto na ta način, da je reklo in pisalo o takem možu »zdravnik«, ki se nazivlje doktor. »Bolj čudno pa je, da je postal tak potepuški zdravnik včasih tudi telesni zdravnik kakega kneza. Tako se je po našal zdravniški šarlatan Wylus, ko mu niso hoteli priznati v Würtembergu meščanstva, da sicer nima akademčnega grada, da pa ima veliko prakso ter, da ga je izvolili, ko je bil v Pragi, (1595—1596) — Ladislav Popel Lobkovitz za telesnega zdravnika ter, da je ozdravil njegovo hčer.

»Barbirje« ali padarji so bili druga kategorija zdravnikov, ki so konkurirali z doktorji. Njihova glavna stroka so bile operacije in lečenje ran. Pravico za izvrševanja svoje prakse so dobivali od svojih čehov. V dosegu te pravice so se morali učiti dve do tri leta, delati par let kot pomočniki ter izvršiti nazadnje takozvano »mojstrsko delo«. Posel »padarjev« je obstojal torej v glavnem v kodranju in striženju las, v britju, pripravi kopeli, pušcanju krvi, izdiranju zob, obvezovanju ran, izdiranju krogel iz strelnih ran in odrezavanju bolnih udov. Padarji so bili še izza prvih časov srednjega veka na slabem glasu. Slabi glas se je prenesel pozneje tudi na barbirje, in drugi rokodelci jih niso hoteli priznavati sebi enakopravnim. V nekem

privilegiju kralja Ivana iz leta 1330 je čitati odredbo, da ne more postati noben barbir, padar, piskar ali pa muzikant konzul.

Padar in barbir je imel v svoji hiši »bolničo«, prostor, v katerem je ležal pacient, ki se je prišel k njim zdraviti.

Kako so izvrševali barbirji kirurgično prakso, o tem pripoveduje leta 1618 doktor Jesenius pl. Jesen, rektor praškega vseučilišča, ki pravi, da žgo zdravniki s pomočjo barbirjev bolne in neozdravljive ude z ognjem in razbeljenim železom, jih režejo in sekajo z žagami in britvami, kar povzroča neizrečene bolečine. Na ta način spravijo mnogokrat z boleznijo vred bolnika s sveta, ali pa oslane bolnik vsaj pohabljen za vse svoje življenje.

Ni dvoma, da se je tem kirurgom včasih tudi kaj posrečilo. Toda imeli so zelo primitivne instrumente in kakor kažejo ohranjenе slike, je bila tudi ta procedura z bolnikom zelo primitivna, enostavna, naivna. Pri amputaciji vidimo na sliki škaf, nad katerim drži bolnik nogo, ki jo barbir mirno žaga, kakor drvar poleno. Kri teče pri tem v potokih. Na neki sliki vidimo operacijo kamna v 16. stoletju. Soba je polna ljudi, od katerih drže nekateri bolnika, da se ne more ganiti, na tleh leži nekaj kirurških instrumentov, barbir rije po telesu, dva učena doktorja univerze v talarjih pa stojita poleg in gledata. Iz tega je razvidno, da je opravljal tudi v slučaju intervencije zdravnika kirurgično delo barbir.

Kako zdravijo na Angleškem morfiniste?

Kakor znano ima morfij to lastnost, da takoj po injekciji zelo poživi duha, da pa povzroči potem, ko se pričena vpliv morfija izgublja še večjo utrujenost. Zato morfinisti ubijajo utrujenost s tem, da vzamejo takoj, ko čutijo izginevanje morfijevega učinka, novo injekcijo. Vsled tega propada njegov organizem vedno bolj in bolj in morfinist postane bolan, če ne more več uporabljati morfija. V Nemčiji, kjer se je morfij suro razpasel, zdravijo morfiniste z odvado. Ta proces pa je sila dolgotrajen in tudi ne zažee dosti, ker navažno morfinisti še pred koncem lečenja iz bolnice pobegnejo.

Ko je prišel pred meseci neki morfinist na Anglesko, se mu je pripetilo sledeče: Ker mu je zmanjkalo morfija, brez katerega ni mogel živeti, je šel k nekemu zdravniku, ki mu je dal recept za dva grama morfija. Drugi dan je bil Nemec zopet brez morfija. Kako priti do njega. Sel je zopet k istemu zdravniku in sicer v čas, ko je vedel, da ga ni doma. Ukradel je tam več zdravnikovim formulirjev za recepte in jih sam pravilno izpolnil. Na ta način je bil z morfijem zadostno preskrbljen. Lepega dne pa ga ustavi na ulici policist in ga kot morfinista aretirajo. Uživane morfija se namreč kaznuje na Angleškem z večmesečnim zaporom. Nemški morfinist je prišel pred sodišče in bil vsled uživanja morfija kaznovan na tri mesece zapore, dočim za tatvino receptov ni bil preganjan, ker je angleško sodišče menja, da je bilo izvršeno dejanje pod neodoljivo silo. Pri razpravi je dobil Nemec še injekcijo morfija, ker se drugače ni dalo z njim razpravljati. Kakor hitro pa je bila razsodba razglašena, tudi ni dobil nobenega morfija več. Bil je takoj pripeljan v jetniško bolnico, kjer sta bila pri njem stalno dva paznika. Nemec je moral tako popolnoma prenehati z morfijem. Vsled tega je hudo zbolel, toda zdravniška skrb je bila zelo velika in po treh mesecih je bil Nemec čisto odvajen morfija in popolnoma zdrav. — Ta Nemec predlaga sedaj, da bi se ta angleška metoda uporabila tudi v Nemčiji. Vse morfiniste bi bilo treba obsoditi na zaporno kazen in v zaporu jih s silo odvaditi morfija. Zapor bi bil s tem za morfiniste sreča in bi jih rešil pred poglomo. Sredstvo, ki ga predlaga Nemec sicer ni bogzna kako obzirno, toda njegov uspeh ga priporoča.

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Ko je lev počasi plezal k Tarzanu, je splezal na višje veje, a na svojo jezo je opazil, da more le še z največjim naporom plezati. Vedno znova je zdrsnil v prejšnjo pozicijo, lev pa je stalno plezal in se vedno bolj približeval opičjemu človeku. Tarzan je že videl lačno luč v zelenorumenih očeh, videl je slino na visečih ustah in videl je nabrušene kremplje, ki ga bodo zgrabili in raztrgali. Z obupnim naporom se je končno posrečilo opičjemu človeku, da je levu ušel malo višje. Dosegel je vitke veje v kroni, kamor mu, kakor je vedel, lev ne more slediti. In vendar mu je bil Numa s peklenskimi licem vedno za petami. Neverjetno, pa je vendar! Toda Tarzan se je najbolj čudil temu, da si je neverjetnosti popolnoma svest, pa je vendar sprejel kot samobesbi umljivo, namreč resno, da zna lev sploh plezati in drugič, da si je upal v najvišje veje, ki jih niti leopard Sheeta ni smel uporabljati.

Do najvišje točke visokega drevesa se je vlekel s težavo opičji človek, za njim pa je plezal lev Numa z groznim renčanjem. Nazadnje je Tarzan balansirал na najvišji točki na tanki veji, visoko nad gozdom. Naprej ni več mogel. Od spodaj ga je lev vztrajno zasledoval in Tarzan je pač uvidel, da se zdaj bliža njegov konec. Na tanjši veji se ni mogel bojevati z levom Numo, posebno pa ne z Numo, za katerega so dvesto čevljev nad zemljo trepetajoče veje prav tako varna tla kot zemlja pod nogami. Bliže, vedno bliže

je prihajal lev. Še trenutek in iztegnil bo strahovito šako ter ga porinil v svoj strašni golt. Frfotanje nad glavo je prisililo Tarzana, da se je previdno ozrl nazgor: ogromna ptica je krožila nad njim. V celem svojem življenju še ni videl Tarzan tako veliko ptico in vendar jo je takoj spoznal, kaj je ni videl tolikokrat v eni njegovih knjig v mali koči, tam v mahoviti koči, ki je bila s svojo vsebino edina dediščina, ki jo je neznani mrtvi oče zapustil mlademu lordu Greystoke?

Knjiga je kazala veliko ptico, kako leti z malim otrokom v krempljih nad zemljo, obupana mati pa vije spodaj roke. Ha, sedaj je stegnil lev svojo šako, da ga pograbi, a ptica se je spustil in zasedil na manj strašne kremplje v Tarzanov hrbet. Zasedlina je bila huda, a z občutkom olajšanja se je opičji človek izmaknil Numini šaki.

Z mogočnimi udarci je zaplaval ptič hitro v višavo, gozd je ležal globoko pod njimi. Ko je gledal Tarzan iz tolike višine, mu je postajalo slabo in bil je vrtoglav, da je zamižal in pridržal sapo. Višje in višje se je dvigal ogromni ptič. Tarzan je zopet odprl oči. Džungla je bila tako daleč, da je videl le blede zeleno liso pod sabo, a ravno nad njim v neposredni bližini je stalo sonce. Tarzan je stegnil roke in jih grel, kajti zeblo ga je vanje. Potem ga je naenkrat pograbila jeza. Kam ga bo zanesel ptič? Ali naj se brez upora podvrže pernatim živali, pa naj bo še tako velika? Ali naj Tarzan, mogočni borec, umre brez poskusa obrambe? Ne, tega nikdar!

Potegnil je nož iz zanjke in ga sunil dva — tri-

krat v prsa nad sabo. Mogočne peruti so se parkrat krčevito zakreljemale, potem so kremplji popustili in Tarzan je strmoglavil v daljno džunglo.

Opičjemu človeku se je zdelo, da pada dolge minute, dokler ni zgrmel skozi zeleno streho drevesnih kron. Male veje so ublažile silo njegovega padca, dokler ni priletel za trenutek v tisto rogovilo, kjer je prejšnjo noč skušal prenočiti. Trenutek je divje mahal z rokami, ko je hotel ujeti ravnotežje, potem je zdrsnil navzdol, se oprijemal, zagrabil končno za vejo in srečno obvisel.

Zopet je odprl oči, ki jih je med padcem zatisnil; bila je zopet noč. Z vso nekdanjno spretnostjo je ponovno splezal v rogovilo, iz katere je bil padel. Spodaj je tulil lev, Tarzan se je ozrl in videl lesket zelenorumenih oči v mesečini, ko so lačno strmele skozi temo džungelske noči k njemu v višavo.

Opičji človek je lovil sapo. Iz vsake pose mu je lil znoj in v želodcu mu je bilo zelo slabo. Tarzan je bil sanjal svoje prve sanje. Dolgo časa je pazil na Numo, če bo plezal za njim na drevo in prisluškoval mogočnemu kreljutanju nad sabo, kajti za Tarzana so postale sanje resnica.

Ni mogel verjeti, kar je videl pa vendar ni mogel dvomiti o resničnosti svojih dojmov, ko je sam videl vse te neverjetne stvari. Še nikdar v življenju niso Tarzana lastni čuti tako grdo prevarili in zato se je zanašal nanje. Vsak v Tarzanove možgane prenesen dojem je bil doslej — z različno natančnostjo — resničen dojem. Ni mogel pojmiti, da bi bilo mogoče doživeti tako strašno dogodek, če bi ne bil do pičlice resničen.

Prispevajo za fiskalni sklad „NARODNEGA DNEVNIKA“

Gospodarstvo. Gospodarski razvoj Trsta.

Mesto in pristanišče Trst je lahko zadovoljno s svojim uspehom v zadnjem poslovnem letu. Iz predloženih uradnih podatkov je razvidno, da je znašal blagovni tranzitni promet v preteklem letu 58,414.313 metrskih stotov, proti 40,714.140 v letu 1923 in proti 61,472.746 metrskih stotov z zadnjem predvojnem letu. Od leta 1923 se je povečal blagovni promet v letu 1913 manjka to-
ra; samo še 5%. Na železniški promet od-
pade v letu 1924 od celokupnega prometa 29,844.878, na morski promet pa 28,569.435 metrskih stotov.

Uvoz in izvoz ter železniški in rečni pro-
met se razdeli na sledeči način:

	Uvoz:		pov. v %
	1924	1923	
morski promet	18,709.192	13,568.191	37.9
želez. promet	14,059.584	9,661.764	45.5
skupno	32,768.776	23,229.955	41
Izvoz:			
želez. promet	15,785.294	10,542.819	49.7
morski promet	9,800.243	6,941.366	42
skupno	25,645.537	17,484.185	46.7
Celotni promet:			
želez. promet	29,844.878	20,204.583	47.7
morski promet	28,569.435	20,509.557	39.8
skupno	58,414.313	40,714.140	48.5

Ako za primerjanje prometnega razvoja pritegnemo tudi promet v predzadnjem letu, potem vidimo, da je bil železniški promet v Trstu v preteklem letu za 13% jačji kakor v letu 1913, medtem ko je morski promet v letu 1924 vedno še za nekakih 13% manjši:

	1924	1923	v %
žel. promet	29,844.878	26,975.452	+ 10.6
morski promet	28,569.435	34,497.294	- 12.7

celotni promet 58,414.313 61,472.746 - 5

Vidi se, da so direktni jadranski tarifi ugodno vplivali na povzdigo tržškega pro-
meta, ki se je razvijal kakor sledi:

	1924	1923	povišek v %
Italija	9,580.966	6,901.638	38.1
Češkoslovaška	8,077.351	3,184.852	154.0
Avstrija	6,899.616	4,731.047	35.2
Jugoslavija	3,276.161	3,758.922	- 12.0
Madžarska	1,264.702	1,148.727	10.8
Nemčija	693.360	297.152	133.3
Švica	295.890	102.554	188.4
Poljska	263.358	31.873	725.7

Kakor se po tej statistiki razvidi, je zavze-
mala Češkoslovaška izmed vsega zaledja v preteklem letu prvo mesto. Povišek prometa za 154% v enem letu je važen posebno radi dejstva, da je bilo Češkoslovaški dovoljeno mnogo jako važnih koncesij od strani Nemčije, ki je iz povsem naravnih razlogov zain-
terisirana na živahnem češkem udejstvova-
nju v nemških lukah (Hamburg). Temu nasproti pa skuša tudi Italija obdržati Čeh-
kot svojo klijentelo. Zato je bila pred krat-
kim ustanovljena v Trstu po inicijativi ita-
lijsko - češkoslovaške trgovske zbornice
»družba za pospeševanje trgovskega prometa
Češkoslovaško«, ki naj bi skrbela za uredi-

tev vsega, kar je potrebno za nudenje
uspešnih konvencij češkim tvrdkam proti
ostalim konkurenčnim lukam.

Uspeh pogajanj, ki so se vršila med ita-
lijsko in češkoslovaško vlado od 17. febru-
arja do srede marca v Rimu, v svrhu redigi-
ranja stare pogodbe o prostorninskih stro-
skih v skladišču, bo imelo kakor se v Trstu
upa, ugodne posledice za prometni razvoj.
Ze z 1. aprilom imajo stopiti v veljavo nove
olajšave za sladkor in glavne produkte če-
škoslovaške industrije.

Izkazana 700% porast blagovneag prometa
med Poljsko in Trstom, je razlagati s tem, da
se razvija sedaj promet med Poljsko in Tr-
stom popolnoma direktno, dočim je šel prej
večinoma indirektno preko Dunaja. Bojazni,
ki so jih imeli Italijani radi naše kon-
kurence naših pristanišč glede prometa z na-
mi so se izkazali vsaj za enkrat povsem ne-
utemeljene. Proti 1. 1923 se ni promet s Tr-
stom zmanjšal za ne mnogo več kakor
eno desetino in slej ko prej je Trst luka Ju-
goslavijske. Ostal bo to poleg Reke, dokler ne
bo pozneje enkrat naša vlada na velikopote-
zen način izzidala naša jadranska pristani-
šča ter modernizirala železniške zveze z mor-
sko obaljo. Ugodni tržški prometni rezultat
je uplival na vse gospodarske branše, po-
sebnost na kavnih, lesnih, bombažnih trg in na
trg za južno sadje. Važno je posebno razširjenje
oddajnega teritorija za bombaževino, ki pri-
haja preko Trsta. Tržški trg za južno sadje
se je vsled ugodnih jadranskih tarifov zelo
razširil in velik del blaga, ki je bil dosedaj
dirigiran preko Brenerja, gre sedaj preko
Trsta. Ker pa, kakor je znano, veljajo jadrans-
ki prednostni tarifi iz Trsta v Avstrijo, Če-
škoslovaško, Madžarsko itd. samo za po-
ljudje, ki pridejo po morju v Trst, češkoslo-
vaška železniška uprava pa je mislila, da
ima vzrok domnevat, da se odpošilja več-
krat tudi južno sadje in agrume, ki so prišle
v Trst po železnici, po direktnih tarifih, to
je dalo povod italijanskim državnim želez-
nicam, da so izdale stroge odredbe, v svrhu
preprečenja eventualne zlorabe v uporabi
jadranskih tarifov.

Krajevne industrije in pomožne organiza-
cije, banke in zavarovalnice so močno udele-
žene na novem procvitu krajevnega prometa.
Podjetnost industrije in finančnih krogov je
dobila od rezultatov zadnjih dveh let močne
impulse. Sedaj, ko imamo praktični dokaz
za to, da je namenjena Trstu tudi v novi dr-
žavi važna gospodarska vloga, se stremi tu z
vsemi sredstvi za tem, da se pristanišče še na-
dalje izzida. Ako ravno zadostujejo pri nor-
malnih razmerah tržška luka in skladišča
vsaj kolikor toliko sedanjemu prometu, je
vendar štrajk avstrijskih železničarjev, čigar
posledica je bilo nagromadenje vagonov na
obmejnih postajah dokazal, da je treba ukre-
niti vse potrebno, da se bo mogel vršiti pro-
met gladko tudi v slučaju, nenadnega, pove-
čanega pritoka blaga. Tržške luke so pač
precej obširne, toda velike prostornine luke
»Duca d'Aosta« niso primerno urejene. Po-
sebnost železniške priprave in razna razkla-
dalna mesta so potrebna moderniziranja. V
Trstu se je šlo italijanski vladi v zlo, da
prepušča v Trstu večji del dopolnilnih del
privatni inicijativi, dočim je žrtvovala v dru-
gih italijanskih pokrajinah preko ene mili-
jarde lir.

Novi hangarji se zidajo. Železniška premi-
kalna služba bo v prosti luki in kratkem
elektrificirana. Do dovršitve vseh novih
zgradb se bo podaljšal sporazumno v delav-
stvom delavni čas ter odpravil nočni in ne-
deljski počitek.

Vojni dolgovi Francije.

Z zaključitvijo londonske konference v
mesecu septembru 1. l. je stopilo v ospredje
evropskega gospodarskega in političnega
življenja vprašanje francoskih vojnih dolgov.
Kajti na londonski konferenci je bilo rešeno
reparacijsko vprašanje. Ratifikacija londonske
konference, odn. Dawesovega načrta je po-
menila premostitev gosp. - politične situacije,
ki je ogrožala vsak pozitiven razvoj ter one-
mogočala tako zaželeno gospodarsko in po-
litično konsolidacijo Evrope. Z določitvijo

načina, kako naj plačuje svoje dolgove drža-
va, ki je bila premagana v svetovni vojni, je
bila evropskim državam znatno povišana
možnost normaliziranja njihovih gospodar-
skih prilik.

In naravno je, da se po likvidaciji repa-
racijske problema pojavi takoj drugi, nič
manj važni problem, od katerega ugodne re-
šitve ravnotako odvisi nadaljno pozitivno de-
lo v evropskem gospodarstvu. Je to vprašanje
konsolidacije francoskih vojnih dolgov. Rav-

no to vprašanje je še danes silno sporno. Kaj-
ti med francoskimi nacionalnimi strujami je
bilo močno zastopano mišljenje, da mora vse
francoske vojne in povojne dolgove plačati
premagan Nemčija, odnosno, da se morajo
Franciji povsem črtati njeni vojni dolgovi,
ker je morala za časa vojne največ pretrpeti,
in to ne samo za sebe, temveč tudi za Angli-
jo in Združene države. Če so antantne dr-
žave pomagale s četami, materijalom in z de-
narjem, potem so indirektno pomagale same
sebi. Pod tem vidikom naj bi se po mnenju
Francozoov presojalo vprašanje francoskih
vojnih dolgov.

Amerika pa zastopa stališče, da morata
plačati Francija in Anglija ravno tako dol-
gove ko Nemčija ter noče ničesar slišati o
storniranju zavezniških dolgov.

In ker mora tudi Anglija plačevati svoje
dolgove Ameriki, zahteva tudi ta, da ji Fran-
cija in Nemčija plačata vsaj toliko, kolikor
mora plačati sama.

Tako je meseca decembra prošlega leta ka-
tegorično izjavil Wiston Churchill v angle-
ški zbornici, da ako bodo plačevali Francozi
Amerikancem svoje dolgove, morajo pari
passu plačevati tudi Angliji. Preciznim zahte-
vam Amerike je klonila tudi Francija ter na-
čelno priznava svoje dolgove. Velike preglja-
vice pa dela določitev višine vojnih dolgov
in njih konsolidacije.

Francija je v zadnjem času izdelala mnogo
tozadevnih načrtov, ki se po svoji vsebini
lahko delijo na tri dele.

V prvo skupino spada Hurleyev načrt, ki
je bil objavljen v septembru leta 1924. Ta
predvideva sledeče pogoje: Franciji naj se
dovoli moratorij od 6 do 10 let, potem pa naj
se dolg obrestuje in amortizira po 2% v 63
do 67 letih. Polovični iznos letnih plačil pa
naj bi se naložil v francoskih industrijskih
papirjih. Toraj slično, kakor po Dawesovem
transfer sistemu.

Temu Hurley-evemu načrtu, ki je bil ob-
vsebuje tudi Jusserand-ov načrt, ki je bil ob-
javljen v decembru leta 1924. Tudi po tem
načrtu se dovoli Franciji moratorij in sicer
za 10 let, potem pa naj stopi v veljavo 2%
obrestna mera ter 1% amortizacijska kvota.
Važno je, da naj se po tem načrtu stornira
Franciji 25 odstotkov njenega celokupnega
dolga. Po drugih verzijah naj odplača Fran-
cija svoj celotni dolg brez odbitkov, toda še-
le po 80 letih. Tekom prvih 5 let naj znaša
obrestna mera 2 odstotka ter naj se poviša
tekem časa od 3 na 3% odstotkov.

V drugo skupino predlogov je prištevati
predloge, ki se bavijo s problemom zložitve
vojnih dolgov. Ako se ne bi moglo poravnati
z Ameriko, stremijo ti predlogi po zmanjša-
nju vseh vojnih dolgov. Po računih Sir Josiah
Stamp-a bi se sedanji dolg Francije od 1400
milij. funt šterlingov zmanjšal na kakih 214
milijonov funtov, ako se določi zložitve po
plačilni moči držav, ki so dolžnice Francije.
Tem in sličnim sanacijskim predlogom je
amerikanski senator Borah prav energično
ugovarjal.

Zadnja vrsta francoskih predlogov pa se
bavi z angleškim Balfour-evim predlogom.
Ako Angleži vztrajajo na tem predlogu, po-
tem ga hočejo Francozi sprejeti ter se na
njegovi podlagi odtegniti vsakemu plačeva-
nju. Kajti po tem predlogu se zadovolji An-
glija s tem, da prejme od Nemčije in vseh
svojih vojnih dolžnikov toliko, da more vrni-
ti Ameriki svoj dolg. Francozi računajo na
sledeč način: Anglija dolguje Ameriki 710
milijonov funtov. Tej vsoti odštejejo 22 od-
stotni angleški delež iz skupnih nemških pla-
čil po Dawes-ovem načrtu v višini od 374
milijonov funtov, tako da ostane še 336 mi-
lijonov funtov dolga. Potem postavijo Francozi
to zadnjo vsoto v razmerje k skupnim angle-
skim tržatvam. Te znašajo 2000 milijonov
funtov ali brez ruskega dolga 1278 milijonov
funtov. Od te svote odpade na Francijo, ki
dolguje samo Angliji 623 milijonov funtov
pri 336 milijonih funtih delež 160 milijonov
funtov. Od te vsote pa trdijo Francozi, da so
že plačali 50 milijonov funtov potom nakazil
leta 1916. Ostalih 110 milijonov funtov bi bi-
lo plačati s tem, da bi prepuštili Angležem
nadalje 4 odstotke iz nemških plačil po
Dawes-ovem načrtu. Na ta način bi se Fran-
cozi otresli svojega dolga skoro brez vsakih
stroškov. Na ta frapanten račun se ni angle-
škega odgovora. K temu računu pripominja
»Oesterreichischer Volkswirt« prav sarka-
stično, da misli, da se angleški odgovor ne bo
spodtkal nad »malenkostmi« kakor je na

primer cenitev angleškega dolga Ameriki na
710 mesto 940 milijonov funtov. Francozi so
dalje pozabili vpoštevati deleže dominijonov
in Indije pri 22 odstotni angleški kvoti, dalje
amerikanski 2% odstotni delež, ki je bil ne-
davno določen v Parizu, ki gre tudi v breme
angleške kvote in podobno. Angleži princi-
pijčno nočejo smatrati nemških plačil za go-
tovino. Ogorčenemu francoskemu argumentu,
»da bi morali oni potem tem več plačati,
čim manje bi plačala Nemčija«, ugovarjajo
Angleži s fino ironijo, »da ima Francija tem
manje plačati čim več plača Nemčija.

Zeleti bi bilo, da bi se ti spori čim preje
in kar najugodnejše rešili. Pričakovati se
more, da se kmalu definitivno rešita sporna
problema: glede višine dolgov in glede njih
konsolidacije. Za našo domovino je rešitev
teh vprašanj največje važnosti, ker po dolo-
čitvi višine francoskih dolgov in po načinu
odplačevanja teh dolgov se bodo določili in
fundirali tudi zunanji dolgovi naše države.

LJUBLJANSKA BORZA, dne 29. aprila 1925.

Vrednote: 7% investicijsko posojilo iz le-
ta 1921 den. 60, bl. 61%; Loterijska 2½% dr-
žavna renta za vojno škodo den. 161½, blago
162; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 210,
bl. 213; Ljubljanska kreditna banka, Ljublja-
na den. 217; Merkantilna banka, Kočevje den.
110, bl. 124; Prva hrvaška štedionica, Za-
greb den. 800, bl. 805; Kreditni zavod za trg.
in ind., Ljubljana den. 190, bl. 200; Strojne
tovarne in livarne d. d., Ljubljana bl. 134;
Trbovelj. premogokopna družba, Ljubljana
den. 385, bl. 390; Združene papirnice Vev-
še, Gorice in Medvode d. d., Ljubljana den.
110, bl. 118; »Stavbna družba« d. d., Ljub-
ljana den. 265, bl. 280.

Blago: Hrastovi hlodi I. in II., od 25 cm
prem. napr., fco nakl. post. 20 vag. den. 550,
bl. 550; smrekovi ali jelovi hlodi, od 25 cm
od 4 do 8 m dolž., fco nakl. post. den. 250;
hrastovi plohi 43 mm, od 2.70 m, 53 mm, od
2.90 m, fco meja den. 1400; bukova drva,
1 m dolž., suha, cepanice, fco meja den. 25.
Pšenica Rosafé, rinfusa, par. Ljubljana bl.
460; pšenica avstralska, juta vreče, par. Ljub-
ljana bl. 465; otrobi pšenični, debeli, par.
Ljubljana den. 210, bl. 220; otrobi pšenični,
drob., par. Ljubljana bl. 190; koruza prompt.,
par. Ljubljana den. 210, bl. 220; oves make-
donski, orig., par. Ljubljana bl. 345; fišol
ribničan, fco kolodv. Ljubljana den. 300.

BORZE.

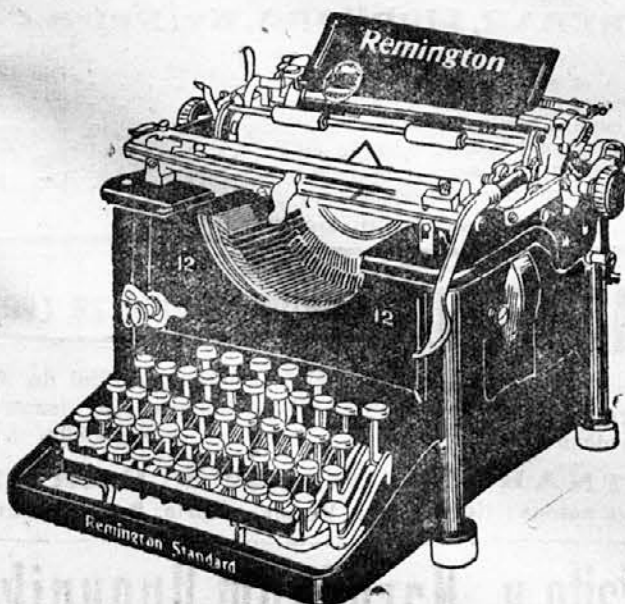
— Zagreb, 29. aprila. Devize: Curih 11.95
—12.05, Praga 182.50—185.50, Pariz 322.25—
327.25, New York 61.38—62.38, London 298.40
—301.40, Trst 252.67—255.67, Berlin 14.625—
14.775, Dunaj 0.0863—0.0883.

— Curih, 29. aprila. Borza: Beograd 8.375,
Pariz 27.05, London 24.98, New York 516.20,
Milan 21.17, Praga 15.30, Dunaj 0.00727.

× Dobave. Odelenje za mornarico v Ze-
muni sprejema do 5. maja t. l. ponudbe gle-
de dobave čevlarskega orodja in materijala.
— Vršile se bodo naslednje ofertalne licita-
cije: Dne 11. maja t. l. pri upravi državnih
monopolov v Beogradu glede dobave belega
kartona. — Dne 12. maja t. l. pri intendaturi
Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede
dobave 380.000 kg pšenične krušne moke (ti-
pa 80%); pri direkciji državnih železnic v Sa-
rajevu glede dobave pleskarskega materijala.
— Dne 14. maja t. l. pri direkciji državnih
železnic v Sarajevu glede dobave medene ži-
ce in bakrenih cevi. — Dne 16. maja t. l. pri
direkciji državnih železnic v Sarajevu glede
dobave osov. — Predmetni oglasi z natanč-
nejšimi podatki so v pisarni Trgovske in
obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom
na vpogled.

× Obrtniška razstava za Črno goro v Pod-
gorici. V Podgorici se odpre dne 8. junija
t. l. prva obrtniška razstava za Črno goro.
Prijava se naj pošljejo do 15. maja t. l. na
Pripravljalni odbor. Trije najboljši izdelki se
bodo nagradili z denarnimi nagradami, a
vsak razstavljalec dobi diplomu. Za infor-
macije je vprašati pri Trgovski in obrtniški
zbornici v Ljubljani.

× Obrtniški krediti. Trgovska in obrtniška
zbornica nam poroča, da je dobila Narodna
banka, podružnica v Mariboru poročilo da
je kontingent, dovoljen za podajanje obrt-
niških kreditov v okolišju maribor. & po-
družnice že izžerpan in da je vse proš., ki
bi se še vložile iz tega okoliša, zavrniti.

REMINGTON

NOVI MODEL 12

Kako sodijo merodajni faktorji:

Tvrdba

Franc Bar

Ljubljana.

Med pisalnimi stroji, nabavljenimi pri Vaši tvrdki, se posebno odlikujejo
»REMINGTON Mod. 12«, tečejo lahko, gladko in brez ropota. Akoravno pišejo na njih
v šoli začetniki vsak dan po 4 ure, ni bilo pritožbe. Pisalni stroji »REMINGTON Mod. 12«
se odlikujejo kot izvrstni pisalni stroji. Ravnateljstvo ta stroj toplo priporoča.

Ravnateljstvo državne trgovske akademije v Ljubljani.
V Ljubljani 13. decembra 1924.

Izključno zastopstvo:

FRANC BAR, pisalni stroji Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5.
Telefon šte. 407.

